

A fontosabb külföldi műszaki egyetemek felsorolása igen hasznos segítője lesz mind az ipar, mind az oktatással foglalkozó szakembereknek. Megkönnyíti a felhasználást az országok szerinti felsorolás. Az irodalomjegyzék tíz forrásmunkát tartalmaz, amely közvetlenül kapcsolatban van a kiadvány tartalmi vonatkozásaival. Végül tárgymutató zárja le a függelék, amely a II., a II.11., a III.14. és az V. fejezetre, vagyis a felsorolt 757 tételre vonatkozik. Értékes vonása a tárgymutatónak, hogy a közreadott anyag tételszámai mellett a megfelelő ETO jelzetet is tartalmazza.

A szakirodalom-kutatás segédkönyvei c. sorozat 2. kötete a szakirodalmat felhasználni és a dokumentációs szolgáltatásokat igénybe venni kívánó szakemberek számára igen hathatós segítséget nyújt. Jól felhasználható az oktatásban, a kutatómunkában és a műszaki élet minden olyan területén, ahol módszeresen tájékozódni kívánnak napjaink egyre növekvő szakirodalmában.

Davidesz János

REFERÁTUMOK

Könyvek

7/K/68

002.66/73//058.7/

A Directory of Information Resources in the United States. /Az Egyesült Államok információ-forráshelyeinek címjegyzéke./ Washington, Library of Congress, 1967. 411 p.

A National Referral Center for Science and Technology /Országos Tudományos és Műszaki Referenz Központ/, amelyet 1962-ben a National Science Foundation /Nemzeti Tudományos Alapítvány/ támogatásával hoztak létre, a saját nyilvántartása alapján készítette el és adta ki az "Információ-forráshelyek címjegyzékét". A jelenlegi címjegyzék sok vonatkozásban eltér az előző években kiadott három címjegyzéktől. Az összes szövetségi szerv, amelynek költségeit részben vagy egészben a szövetségi kormány viseli, a jelen kiadványban szerepel. Bizonyos szövetségi szervek azonban saját kérésükre kimaradtak és néhány irodát kihagytak a felsorolásból, mert kérésre a szükséges tájékoztatást nem adhatják meg.

Minden egyes intézet vagy szervezet tájékoztatási munkájának leírását az illetékes szervekhez jóváhagyásra felterjesztették, hogy a különböző információ-forráshelyekről és szolgáltatásairól a legfrissebb, 1967-es adatok kerüljenek be a címjegyzékbe.

A címjegyzékben az intézményeket, szervezeteket nagyobb csoportokba sorolták, pl.: szövetségi kormánysszervek; mezőgazdasági, kereskedelmi, egészségügyi, oktatási, szociális, munkügyi intézmények; a hadsereg és légielő intézményei; pénzügyminisztériumi intézmények; Kongresszusi Könyvtár; Tudományos Akadémia - Országos Kutatási Tanács; Országos Űrhajózási Hivatal; Nemzeti Tudományos Alapítvány; Postai intézmények stb.

A címjegyzékben szereplő intézmények és szervezetek neve és pontos címe alatt a tájékoztatói tevékenységre vonatkozó fontosabb adatok az alábbiak szerinti csoportosításban kerültek felsorolásra:

- érdeklődési szakterületek,
- információs gyűjtemények,
- információs kiadványok,
- információs szolgáltatások.

A kiadvány használhatóságát nagyban növeli a hozzá mellékelt kétféle mutató:

a/ a címjegyzékben szereplő intézmények és szervek betűrendes mutatója;

b/ tárgymutató az intézményeknél megadott érdeklődési szakterületek nevének betűrendjében.

A címjegyzék mintegy 1100 intézmény és hivatalos szerv tájékoztatói adatait tartalmazza a már említett csoportosításban.

Terebessy Ákos

8/K/68

681.621:778.18

PAGE, S.B.: Modern office copying: photocopying, duplicating and near-print. /Modern másoló- és sokszorosító eljárások az irodástechnikában./ London, 1966, Deutsch. 176 p. 4 t.

A könyvtárakat és dokumentációs intézményeket is érintő másoló- és sokszorosító eljárásokat összefoglaló kötet három részben ismerteti a korszerű irodástechnikában alkalmazható reprográfiai eljárásokat:

1. fényképmásoló eljárások;
2. sokszorosító eljárások;
3. a várható fejlődés iránya a reprográfiában.

A szerző az első rész bevezetésében a fényképmásolás általános kérdéseivel foglalkozik. Pontosan definiálja a fogalmat és alaptípusait: a közvetlen vagy átvilágításos és a reflex másoló eljárást, majd a megvilágítás módjait /érintkező vagy kontakt és optikai/. Az eljárások sorát az ezüstthaloid anyagok alkalmazásával működő másoló-

eljárások nyitják meg, melyek közül a stabilizációs, közvetlen pozitív, diffúziós és cserző előhívásos /Verifax/ módszert tárgyalja. Ezt követi a hőmásoló eljárások fejezete /Thermofax, Adherography stb./.

Az elektrosztatikus másoló eljárások közül bővebben a Rank Xerox Ltd. Xerox 914 /xerográfiai/ és a Radio Corporation of America Electrofax/cinkoxidos/ készülékek működését írja le. Ezután az irodatechnikában mind jobban terjedő diazo másolást tárgyalja, mely újabb lendületet kapott az egyéb másolóeljárások révén nyerhető sokszorosítóformával. Az ezekről készíthető jó minőségű és aránylag olcsó másolat felveszi a versenyt a többivel.

A kötet második része a sokszorosító eljárásokat vizsgálja. A legegyszerűbb és kis példányszám esetében is kifizetődő eljárás, a szeszes /ormig/ sokszorosító eljárás ismertetése után az átnyomó /stencil/ eljárás tárgyalása következik. A szerző mindkettőnél részletesen leírja a közvetlen /írógépen/ és közvetett /hőmásolással, illetve elektronikus/ uton történő nyomóforma készítés folyamatát. Ezek után a készülékeiben gazdag és változatos ofszet sokszorosító eljárást tárgyalja, majd külön fejezet foglalkozik az ofszet nyomóformakészítéssel. Itt is a közvetlen és közvetett nyomóformakészítés szempontjából vizsgálja a kérdést, és ismét részletes figyelmet szentel az első részben ismertetett eljárásokkal nyerhető nyomóformák leírásának. A következő két fejezet a sokszorosítandó szövegek összeállításának különféle módjait sorolja fel az egyszerű gépirástól a fényszedésig, és a speciális hatások elérésének vizsgálatával /pl. tónusos anyag, színezés stb./ fejezi be az ofszet eljárás tárgyalását.

A következő fejezet a címnyomó sokszorosítást a lemezes, átnyomó és szeszes alaptípusú eljárások alapján írja le, majd befejezőül a kiegészítő berendezésekről, mint pl. az összehordó, fűző, hajtogató, vágó és lamináló készülékekről nyújt átfogó képet.

A befejező, harmadik rész főképp a kötetben tárgyalt másoló eljárások területén várható fejlődésről ad rövid, de reális képet. Majd a 16. fejezetben - a szöveg közé rejtve - áttekintést nyújt a reprográfiai szakirodalom periodika-anyagának főleg angol nyelvű részéről.

A kötet értékét számos tény emeli. Ezek egyike a mellékletekben közölt gyártó és kereskedelmi cégek jegyzéke. A másik az egyes eljárások vizsgálatainál adott irányárak figyelem-felhívó szerepe amellett, hogy az egyes sokszorosító eljárások tárgyalása után konkrét kérdésekben az eljárás mellett és ellen felsorakoztatja a használatra vonatkozó érveket. A kötetet jól használható mutató egészíti ki.

/Pétervári L.B./

9/K/68

681.621:778.18

Vervielfältigungsverfahren in Büro und Konstruktionsabteilung.
/Sokszorosító eljárások az ügyvitelben és a tervezőirodában./ Essen, 1966, Vulkan-Verl. 54 p. /Haus der Technik - Vortragsveröffentlichungen. 80./

A kötet az esseni Technika Házában 1966-ban tartott reprográfiai előadásorozat referátumait tartalmazza. Az előadók, akik részben egy-egy cég képviselői voltak, gyakorlati vonatkozásaiban vizsgálták meg az egyes sokszorosító eljárások alkalmazási körét.

Az első előadásban Rudolf STEFEN az ügyviteli mikrofilmezésre ösztönzőleg ható újabb rendelettel foglalkozott. Hosszu előkészítő munka után, melynek állomásait a referátum pontosan rögzíti, született meg a törvény, melynek értelmében a Német Szövetségi Köztársaságban a megfelelő körülmények között készített és kezelt mikrofilmek az eredeti dokumentumokkal egyenlő elbírálás alá esnek, azaz bizonnyalként mikrofilmmásolat is elfogadható. Az előadás érdekessége, hogy a történeti áttekintésben megemlíti a Magyar Országos Levéltár mikrofilmtárának alapítását, mint Közép-Európa legnagyobb mikrofilm-gyűjteményét.

A "Minnesota Mining and Manufacturing Company mbH /3M/ - Düsseldorf" részéről Dieter H. JOOP a másolóeljárások ügyvitel-rendszer-szervezési szerepéről beszélt. A 3M Company "Thermofax" hőmásoló eljáráshoz gyártott "3M-Multipapier"-ok /Typ A: másolómatrica, Typ B: fehér másolópapír, Typ S: többféle alapszínben gyártott másolópapír/ segítségével megszervezhető az üzleti levelezésben a "gyorsválasz-rendszer". Lényege, hogy az eredeti levélre írják rá a választ, melyről másolatot készítenek s válaszként ezt küldik el a félnek "Blitzantwort" bélyegzővel ellátva. Gyors, olcsó és megbízható ügyvitel-szervezési ésszerűsítésnek tekinthető.

A Wiesbaden/Biebrich-ben működő Kalle diazomásoló anyagokat és készülékeket gyártó cég programjához kapcsolódott Walter MÜLLER előadása. Tárgya a tervezőirodákban különösen jelentős kérdés, a mérettartó rajz- és fénymásoló fóliák sokoldalú vizsgálata volt, a gyártástól egészen a feldolgozásig és tárolásig.

A Kodak AG. mikrofilm részlegének munkatársa, Hans Jürgen FUNCK a mikrofilmtéchnika általános helyzetét az ismert "Recordak-rendszer" szemszögéből vizsgálta. A 16, 35 és a mérnöki rajzok esetében 70 mm széles filmek alkalmazástechnikai vizsgálata, általános gépi felszerelés és a mikrofilmezés gyakorlati kérdései mellett kitért az információk mikromásolat formájában való tárolására. Példaként az egyszerűbb, szabad szemmel is követhető és vizuális kiválasztást lehetővé tevő "Kodamatic Indexer" és a nagy költségeket is igénylő MIRACODE rendszereket ismertette.

A "Meteor Apparatebau Paul Schmeck GmbH - Siegen" részéről Werner MARKS a diazomásoló készülékek alkalmazásáról beszélt. A száraz eljárás térhódítása és a modern, gyors és olcsó másolóanyagokkal működő készülékek kialakítása mind jobban elterjesztette ezt a másoló-eljárást. Előadásában részletesen kitért egy diazomásoló és kicsífoztató sokszorosító reprográfiai részleg berendezésére és költségeire.

A befejező előadást az "Eichner-Organisation GmbH - Frankfurt am Main" részéről Paul TSCHIRNER tartotta, aki a lyukszalagos írógép ügyvitelszervezési problémájáról szólt. Bár az írógép kívül esik a

reprográfia körén /mivel a gépirat nem az eredetinek megfelelő hű másolatot ad, hanem egy, csak szövegében megegyezőt/, a lyukszalagtechnika részben megközelíti a reprográfia fogalmában rejlő alapelvet. Ez pedig az, hogy az egyszer leírt szöveget a továbbiakban reprodukálja. A lyukszalag információtároló is lehet, mint a mikrofilm vagy mikrokártya, s éppúgy külön készülék szükséges olvasásához. Az előadás részletesen kitért a lyukszalag technika ügyvitelszervezési lehetőségeire, gazdaságossági számításokat közölt a lyukszalagos írógépek alkalmazásával kapcsolatban.

/Pétervári L.B./

Folyóiratcikkek

67/68

001.89:002.534.3

A Du Pont cég kutatási jelentéseinek központi index-rendszere: a rendszer vázlata, működése és teljesítménye. /Du Pont Central Report Index: System Design, Operation and Performance./ - MONTAGUE, B.A. - SCHIRMER, R.F. = Journal of Chemical Documentation, 8.k. 1.sz. 1968.febr. p.33-41.

A jelenlegi kiélezett gazdasági helyzetben az ipari létesítmények műszaki fejlesztése, a gyártmányfejlesztés igen költséges. A kutatásokban az eddig elért eredmények figyelembe nem vétele vagy ismeretének hiánya még jobban megnöveli a kiadásokat.

Ezt felismerve a Du Pont cégnél 1950-ben belső jelentések intenzív információfeldolgozását és terjesztését kezdték meg. Az erre a célra szervezett tájékoztatási csoportok computeres munkafolyamatokban állítanak elő indexköteteket, tárolják és keresik vissza az információkat. 1963-ban már 11, hasonló információfeldolgozási elvek alapján működő csoport dolgozott. A vezetés már megismerte az információk vállalatban belüli áramlásának törvényszerűségeit és elő is segítette az információk terjesztését. Ez a folyamat, bár nagyon hasznos volt, nem lehetett optimális, mert egy kérdéssel 11 helyen is foglalkoztak.

1964. áprilisában ezeket a csoportokat egy központban egyesítették azzal a céllal, hogy javuljanak az információk áramlásának paraméterei, kialakuljon az egységesítés lehetősége, javuljon a rendelkezésre álló szellemi kapacitás kihasználása, egyszerűsödjön a computeres munka, könnyebbé váljon az információ-kezelési módszerek fejlesztése és csökkenjenek a költségek.

A központ munkájának tervezésekor, melyet az egyes csoportok konzultánsaiból és egy koordinátorból álló team végzett el, ismételtén vizsgálták a felhasználók igényeit, a feldolgozási technikákat és az új rendszerre történő legsimább átállást tüzték ki célul.